

■ Bilateralny i europejski wymiar relacji Austrii z Chinami

Tomasz Morozowski

Relacje z Chińską Republiką Ludową mają dla Austrii wysoki priorytet. Świadczy o tym choćby ostatnia wizyta w Chinach najliczniejszej w historii Austrii delegacji rządowej (7-12.04.2018). Austria rozwija z Chinami wielopoziomowe partnerstwo bilateralne i wykazuje zainteresowanie chińską inicjatywą Nowego Jedwabnego Szlaku. Polityka wobec ChRL nie będzie jednak stanowić istotnego punktu agendy rozpoczynającej się właśnie prezydencji Austrii w Radzie Unii Europejskiej (1.07-31.12.2018). W jej ramach można się spodziewać kontynuacji działań unijnych w odniesieniu do bieżących tematów i problemów na linii UE-Chiny, a także dalszego rozwijania ponad 60 już istniejących różnorodnych formatów dialogu.

Na czele austriackiej delegacji do Chin, liczącej ok. 250 osób, stanęli prezydent Alexander Van der Bellen oraz kanclerz Sebastian Kurz; w jej skład weszło również czworo ministrów oraz ok. 170 przedstawicieli austriackiej gospodarki oraz nauki i kultury. Zarówno S. Kurz, jak i A. Van der Bellen doceniając potęgę gospodarczą Chin, wyrazili nadzieję na pogłębianie relacji chińsko-austriackich. We wspólnym oświadczeniu przywódców obu państw relacje te zostały oficjalnie podniesione do poziomu partnerstwa strategicznego. Jak podkreślił S. Kurz, Chiny są nie tylko supermocarstwem politycznym, ale też jedną z najważniejszych potęg gospodarczych, a także ważnym międzynarodowym aktorem w walce ze zmianami klimatu oraz w sprawie Korei Północnej. Kolejną okazją do ugruntowania partnerstwa będzie 2019 r., gdy to na zaproszenie A. Van der Bellena do Austrii przyjedzie prezydent ChRL Xi Jinping.

Głównym tematem rozmów była współpraca gospodarcza – politycy austriaccy dostrzegają w Chinach duży potencjał dla własnych firm. Na rynku chińskim już obecnie działa 650 austriackich przedsiębiorstw z ponad 950 filiami, zapewniając ok. 20 tys. miejsc pracy. Austriackie inwestycje zagraniczne w Chinach

Redakcja:

Radosław Grodzki
Jacek Kubera
(redaktor naczelny)
Piotr Kubiak
Krzysztof Malinowski

Korekta:

Hanna Różanek

Nr 353/2018
19.07.18

ISSN 2450-5080

Biuletyny dostępne
także dzięki:
NEWSLETTER IZ
FACEBOOK
SCRIBD
LINKEDIN
TWITTER

przekroczyły w 2017 r. poziom 75 mln euro, co było podwojeniem ich wielkości w porównaniu z 2016 r. Podczas wizyty podpisano 30 kontraktów biznesowych o łącznej wartości ponad 1,5 mld euro, a o dalszym rozwoju współpracy dyskutowano także podczas bilateralnego forum gospodarczego „Austria Connect China 2018”. Kanclerz Kurz dowodził wzajemnych korzyści płynących z intensywnej współpracy gospodarczej – firmy austriackie mogą dzielić się specjalistycznym *know-how*, poszukiwanym przez przedsiębiorców chińskich.

Choć austriacko-chińska współpraca gospodarcza rozwija się dynamicznie, to inwestowane kwoty są na tle europejskim stosunkowo niskie. Ponad 8 tys. firm z Niemiec zainwestowało na rynku chińskim łącznie już 57 mld euro (dotychczasowa łączna wartość inwestycji przedsiębiorstw austriackich wynosi ok. 3,5 mld euro). Podczas ostatnich niemiecko-chińskich konsultacji międzyrządowych (9-10.07.2018) podpisano umowy handlowe o łącznej wartości 20 mld euro.

Strona austriacka odnosi się pozytywnie do chińskiej Inicjatywy Pasa i Szlaku (*Belt & Road Initiative, BRI*). Wiedeń jest zainteresowany wspólnymi przedsięwzięciami infrastrukturalnymi oraz wspieraniem uczestniczących w nich przedsiębiorstw. Wśród głównych obszarów współpracy austriacko-chińskiej w ramach *BRI* wymienia się: transport, energię, telekomunikację, logistykę, technologię, cyfryzację, zrównoważony rozwój i środowisko, rozwój obszarów wiejskich, kulturę, turystykę oraz usługi finansowe. Przykładem dynamicznie rozwijającej się kooperacji jest transport kolejowy. Kolej austriacka (*Österreichischen Bundesbahnen, ÖBB*) ma na celu osiągnięcie pozycji lidera w zakresie transportu szynowego między Chinami a Europą. Do końca roku *ÖBB* zaplanowała na tej linii 400 transportów kolejowych. Podczas kwietniowej wizyty S. Kurz i A. Van der Bellen wzięli udział w ceremonii uruchomienia pierwszego pociągu towarowego na trasie Chengdu-Wiedeń (w ciągu 15 dni pokonał on dystans ok. 9800 km przez Kazachstan, Rosję, Ukrainę i Słowację; transportował głównie elektroniczne części budowlane, materiały oświetleniowe i sprzęt AGD). Dotychczas sekcja ruchu towarowego *ÖBB (Rail Cargo Group, RCG)* zarządza regularnymi transportami na linii Changsha-Budapeszt oraz Chongqing-Dusiburg. Z obrotem na poziomie ponad 2 mld euro, *ÖBB* jest drugim po Niemczech kolejowym przewoźnikiem towarów w Europie.

Jednocześnie przedstawiciele władz Austrii podkreślają konieczność uwzględnienia linii UE w negocjacjach między poszczególnymi państwami członkowskimi a Chinami. Wiedeń angażuje się w konkretne projekty w ramach *BRI*, jednak władze austriackie odmówiły podpisania Memorandum o Porozumieniu (*Memorandum of understanding*). Jest to forma udokumentowania poparcia dla inicjatywy *BRI* proponowana przez Chiny poszczególnym państwom zainteresowanym współpracą. Memorandum podpisało – wg źródeł chińskich – już ponad 80 państw, w tym państwa Europy Środkowej i Wschodniej (EŚW) objęte formatem 16+1 (m.in. Czechy, Polska, Rumunia, Węgry). Z punktu widzenia Pekinu ważne wizerunkowo byłoby podpisanie takiej umowy z jednym z państw Europy Zachodniej, jednak dotychczas Chiny spotykały się z odmową ze strony takich państw, jak Francja czy Wielka Brytania. Praktyka formalizowania współpracy w formie zawierającego liczne zobowiązania Memorandum budzi wątpliwości Komisji Europejskiej, w której trwają prace nad wytycznymi postępowania wobec tego typu porozumień dla państw członkowskich. Także z uwagi na stanowisko KE

propozycja podpisania Memorandum, przedstawiona przed kwietniową wizytą austriackiemu ministrowi transportu, innowacji i technologii Norbertowi Hoferowi, została zablokowana przez Urząd Kanclerski oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych. W jego miejsce minister N. Hofer podpisał ze stroną chińską 5 bardziej szczegółowych porozumień w obszarach dotyczących infrastruktury, badań i systemu patentowego.

Władze Chin przypisują Austrii funkcję mostu/łącznika pomiędzy ChRL a państwami europejskimi, szczególnie w związku z austriacką prezydencją w Radzie UE. Bliskość geograficzna i tradycyjne powiązania z państwami EŚW mają umożliwić Austrii wspieranie państw tego regionu w rozwijaniu ich współpracy z Chinami. Postępy tej współpracy w ramach platformy 16+1 budzą zainteresowanie Austrii, jednak wykluczone jest jej dołączenie do formatu. Jak podkreślili kanclerz Kurz, a także austriacka minister spraw zagranicznych Karin Kneissl, Austria może pełnić funkcję *huba* dla państw EŚW, jednak wobec platformy 16+1 będzie odgrywać jedynie rolę obserwatora. W tym kontekście jedną z korzyści osiągniętych przez austriacką delegację w Chinach było zaproponowanie Wiednia jako możliwej siedziby banku ICBC (*Industrial and Commercial Bank of China*) w Europie Środkowej i Wschodniej. Zostało to przez Kurza uznane za potencjalne wzmocnienie zarówno pozycji finansowej Austrii, jak i jej roli jako „bramy” do regionu EŚW. Rozpoczęto w tej sprawie procedury sprawdzające austriackiego Urzędu ds. Rynku Finansowego (*Finanzmarktaufsicht, FMA*) oraz Europejskiego Banku Centralnego. Warto zaznaczyć, że strona chińska, podobnie jak część niemieckiej opinii publicznej postrzegają Niemcy w roli potencjalnego łącznika między Chinami, państwami objętymi formatem 16+1 oraz UE.

Strona austriacka wyraźnie akcentuje konieczność dalszego otwierania chińskiego rynku i współpracy w promowaniu multilateralnego, wolnego handlu na świecie. Takie apele wpisują się w ogólną politykę unijną, szczególnie w obliczu ostatnich działań administracji USA podnoszącej cła i trwającej wojny handlowej między USA a Chinami. Zaostrzenie globalnego sporu handlowego jest niekorzystne z punktu widzenia mocno uzależnionej od eksportu Austrii, zaś wyrównanie warunków wzajemnego dostępu do rynków dla firm europejskich i chińskich leży w interesie wszystkich państw członkowskich UE.

Ponieważ w programie austriackiej prezydencji w Radzie UE dominujące będą zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa, zwalczania nielegalnej imigracji, stabilizacji najbliższego sąsiedztwa UE, digitalizacji, to w ramach polityki wobec Chin nie należy się spodziewać nowych inicjatyw, a raczej kontynuację działań w najważniejszych obecnie punktach agendy europejsko-chińskiej. Jednym z nich są negocjacje w sprawie porozumienia inwestycyjnego UE-Chiny (*Comprehensive Investment Agreement, CAI*), trwające od 2013 r. i nie przynoszące dotychczas wymiernych rezultatów. UE chce, aby celem porozumienia było zniwelowanie praktyk dyskryminacyjnych i ograniczeń we wzajemnym dostępie do rynków. Jego podpisanie zastąpiłoby dotychczasowe porozumienia bilateralne pomiędzy Chinami a poszczególnymi państwami członkowskimi UE. Kontynuowana będzie także dyskusja na temat wprowadzenia mechanizmu badania/prześwietlania (*screeningu*), mającego na celu zwiększenie kontroli nad inwestycjami realizowanymi w Europie przez podmioty spoza UE (w tym z Chin). Mechanizm ma być reakcją UE na praktykę wykupywania przez chińskie przedsiębiorstwa wspierane przez państwo udziałów w europejskich firmach z kluczowych sektorów wysokich

technologii, robotyki, energetyki czy telekomunikacji. Zgodnie z ostatnim komunikatem Komisji Parlamentu Europejskiego ds. Handlu Międzynarodowego (28.05.2018), w trakcie austriackiej prezydencji oczekiwane są owocne negocjacje z Radą UE w tej sprawie i sfinalizowanie nowych reguł przed końcem obecnej kadencji PE. Procedura sprawdzania takich transakcji ma służyć ich ocenie pod kątem zgodności z regułami wolnego rynku i ew. motywacji państwowym interesem aktorów zewnętrznych. Propozycje zakładają przeprowadzenie procedury badania danej inwestycji przez Komisję Europejską, która następnie formułowałaby zalecenia dla państw członkowskich. Ewentualne zablokowanie transakcji leży w gestii rządów państw. Austria jest jednym z 12 państw członkowskich UE dysponujących krajowymi systemami *screeningu* inwestycji zagranicznych (oprócz niej są to: Dania, Finlandia, Francja, Hiszpania, Litwa, Łotwa, Niemcy, Polska, Portugalia, Wielka Brytania i Włochy). Nastawienie Austrii do wprowadzenia mechanizmu *screeningu* na poziomie unijnym nie jest jednak jednoznaczne.

Kolejnym etapem kształtowania europejsko-chińskich relacji był 20. szczyt UE-Chiny w Pekinie (16-17.07.2018), podczas którego miały miejsce rozmowy przede wszystkim na temat wzajemnego handlu i inwestycji, a także zagadnień z zakresu polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, m.in. denuklearyzacji półwyspu koreańskiego, porozumienia nuklearnego z Iranem, sytuacji w Syrii i Afganistanie.

Tezy zawarte w tekście wyrażają jedynie opinie autora.

Tekst powstał w ramach Serii Specjalnej Biuletynów IZ przygotowanej w związku z prezydencją Austrii w Radzie Unii Europejskiej (1.07-31.12.2018).

Tomasz Morozowski – politolog, starszy analityk w Instytucie Zachodnim. Obszary badawcze: globalna rola Niemiec, Niemcy-Chiny-UE, Niemcy i partnerzy globalni (np. państwa BRICS), cyfryzacja i innowacje w gospodarce europejskiej i niemieckiej.